شینجیاڭ جاقسى جەر

نازاردى جاڭا سۇرانسقا شوعىرلاندىرىپ، جاڭا ئونىم ۇسىندى

ـــ ساياحات جارمەڭكەسىندەگى جارقىن تۇيىندەرگە نازار سالعاندا ①

ساياحات جارمەڭكەسىنە نازار

□ انار بۇلت \ شینجیاڭ گازەتىنىڭ ئەتىلشىسى جاڭ شياۋمي

4 ـ ايدىڭ 9 ـ كۇنى شینجیاڭ حالقارالىق كورمە ورتالىعىندا تابيعاتتا · وسىمدىكتەر علمي قوعامىنىڭ كورمە ورنى الدىندا علىم جالپىلاستىرۇ، الەۋمەتتىك يگىلىك بويىنشا قورعاۋ سياقتى كوپتەگەن مازمۇنداردى قامتىعان وسىمدىكتەردى زەرتتەۋ ـ ۇيرەنۇ ساياحات ونىمدەرى كوپتەگەن تاماشالاۋشىنى باۋرادى، سوندای ـ اق كوپتەگەن ساياحات كووپەراتيۋتەرى كەلىپ سەلبەستىك جاساۋدى قاراستىردى.

2023 ـ جىلعى شینجیاڭ مادەنيەت ـ ساياحات كاسىپ سالاسى جارمەڭكەسى جانە 4 ـ كەزەكتى شینجیاڭ كوكتەمگى ساياحات كورمەسىندە وسىنداي جاڭا جەلىلەر، جاڭا ويىن ادىستەرى اۋىق ـ اۋىق ادامداردىڭ نازارىن اۋدارىدى. تورالعى ورماننىدا جۇلدىزدى اسپاندى تاماشالاپ تۇزدە تۇنەۋ، شاعىن جاھانگەزدىك ساياحات، تاريحي مادەنيەتتى زەرتتەۋ ـ ۇيرەنۇ... رايونىمىزدىڭ جەر ـ جەرىندەگى مادەنيەت ـ ساياحات تاراۋلارى، كورىنىس وڭىرلەرى، كورىنىس تۇيىندەرى جانە ساياحات كووپەراتيۋتەرى جابال ءوز ەرەكشەلىكتەرىن كورسەتىپ، نازاردى مادەنيەت ـ ساياحات تۇتىنۇىنىڭ تىڭ سۇرانىسىنا شوعىرلاندىرىپ، نىسانالى قاۋىمدى سالالاپ، شینجیاڭنىڭ تۇرلىشە سارا ساياحات جەلىلەرى مەن مادەنيەت ـ ساياحات ونىمدەرىن تۇلعالاپ، ساياحاتشىلاردىڭ سەزىنىسىن جوعارىلاتتى.

تابيعاتتا · وسىمدىكتەر علمي قوعامىنىڭ كورمە ورنىندا «شینجیاڭنىڭ سولتۇستىك بولىگىندەگى جابايى شوق وزەكشەلى وسىمدىكتەر سۇرەتتى كىتابى» تۇر، وسى علمي قوعامنىڭ باستاۋشىلارىنىڭ ءبىرى، القاسى لەي يميڭ ەكسكۇرسيالاۋعا كەلگەن كورەرمەندەرمەن جانە ساياحات كووپەراتيۋىنىڭ جۇمىسىمەن ينالىسۇشىلارمەن اڭگىمەلەسكەندە، مۇقاباسىندا قارعالداقتان باستاپ اڭگىمەلەدى، "تيانشاننىڭ ورتا، باتىس بولىگىندە، بوعدا شىڭى وڭىرىندە، التاي تاۋىندا، پامير ۇستىرتىندە تۇرلىشە قارعالداق بار، ادامدار ـ دىڭ ۇزىن بويلى، تاپال، ەتتى ـ جەندى، جۇدەڭ بولعانى سياقتى، گۇلدەرىنىڭ سورتى ۇقسامايدى، فورماسى، گۇل توستاعانشاسى، بيىكتىگى سياقتىلاردىڭ بارىندە دە پارىق بولادى. ءبىزدىڭ تابيعاتتى زەرتتەۋ ـ ۇيرەنۇ ساياحاتىنا قاتىناسىپ، اسقار تاۋ، اساۋ وزەندەردى تاماشالاۋمەن بىرگە، نازىك وسىمدىكتەردىڭ جاي ـ جاپسارىنا كوز جۇگىرتۇگە دە بولادى".

لەي يميڭ بىلاي دەپ تانىستىردى: زەرتتەۋ ـ ۇيرەنۇ مازمۇنى ساياحاتشىلاردىڭ ينفورماتسياسى بويىنشا جاسالىپ، ورنالاستىرىلادى. ماسەلەن، ايەل ساياحاتشىلارعا باعىتتاپ، جۇپار ءىستى وسىمدىكتەردى سەزىنۇ قوسىلادى، ولاردان وسىمدىك ەرىن بوياۋى، ەكسترا كتسيالانعان ەفير مايى سياقتىلاردى جاساۋعا بولادى؛ ورتا جاس، قارت ساياحاتشىلار بولسا، اناعۇرلىم كوپ دارىلىك وسىمدىكتەردى ءبلۇ ورنالاستىرىلادى؛ اتا ـ انالار مەن بالالار بىرگە ساياحاتتاي كەلسە، جاپىراققا ورنەك سالۇ، بەتبەلگى جاساۋ، حوش ءىستى قالتا جوبالاۋ سياقتى مازمۇندار قوسىلادى. "كوپشىلىكتىڭ شینجیاڭعا ساياحاتتاي كەلىپ، كورىكەم كورىنىس تاماشالاپ، ءدامدى تاعامداردان اۋىز تيۇمەن بىرگە، ونان دا ماڭىزدىسى، شینجیاڭنىڭ باي جاراتىلىستىق كورىنىسىن تاماشالاۋدىڭ ءۇمىت ەتەمىز".

اراتۇرىك تورالعى ورمانى كورىنىس ءوڭىرى 2021 ـ جىلدىق جۇڭگودا ەڭ كورىكتى جۇلدىزدى اسپان نىسانالى جەرلەر تىزىمىنە ەنگىزىلدى. بيىل كورىنىس ءوڭىرى شيمىن مەن تورالعى قارتى وڭىرىندە جۇلدىزدى اسپاندى تاماشالاپ تۇزدە تۇنەۋ ورنىن اشىپ، ساياحاتشىلاردىڭ جۇلدىز تاماشالاۋىنا قولايلىلىق جاسايدى. بۇرىن بار سەرۋەن شاعىن پويەزى، ءوز كولىگىمەن ءجۇرۋ سياقتى ساپار تاسىلدەرىنەن تىس، كورىنىس ءوڭىرى تاعى جاڭادان تۇيەمەن تاماشالاۋ، ۋەلوسيپەدپەن تاماشالاۋ سياقتىلاردى قوسپ، ساياحاتشىلاردىڭ تاڭداۋىنا بەردى. اراتۇرىك شيكۇاڭ تورالعى مادەنيەت ـ ساياحات شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ القا باستىعى مان شياۋشيا بىلاي دەدى: "قازىر ساياحاتشىلاردىڭ كورىنىس ءوڭىرىن ارالاۋ ۋاقىتى 2 ساعات اينالاسىندا، تۇزدە تۇنەۋ، الاۋ ساۋىق كەشى، ۋەلوسيپەد ءمنۇ سياقتى قيمىلدار ۇسىنۇ ارقىلى كوپشىلىكتىڭ ايالداۋ ۋاقىتىن ۇزارتۋدى ءۇمىت ەتىپ وتىرمىز".

"فيلادا" جارتاستاعى ءبي دەپ اتالادى، وسى ءتۇردى ۇسىنعان قاراجون حالقارالىق ەكولوگيالىق ساياحات ءوڭىرى بيىل تاعى "ارقاندا ءبي" ـــ قۇرمەن ءجۇرۋدى ۇسىندى، ول ارقاندەمەن ءجۇرۋ دەپ تە اتالادى. كاسىپتىك شەبەرلەر بيىك كەڭىستىكتە قۇردىڭ ۇستىندە جارىسادى نەمەسە ونەر كورسەتەدى، ادەتتەگى ساياحاتشىلار 1.5 مەتر بيىكتىكتەگى قۇردىڭ ۇستىندە حاۋىپسىزدىكتى سەزىنەدى. شینجیاڭ قاراجون قارجى قوسۋ جارنا شەكتى سەرىكتەستىگى جوسپارلاۋ ـ ساتۋ ورتالعىنىڭ ديرەكتورى لیڭ مين بىلاي دەدى: كورىنىس ءوڭىرى تيجارات وي جەلىسىن ۇزدىكسىز رەتتەپ، قازىرگى ساياحاتشىلاردىڭ تۇتىنۇ ادەتىنە، اۋەسىنە ۇيلەسەتىن سەزىنۇ تۇرلەرىن ۇسىنىپ، سپورت قيمىلى مەن كورىنىس وڭىرىندە سەرۋەندەپ ساياحاتتاۋدى اناعۇرلىم ويداعداي ۇشتاستىرادى.

وسى كەزەكتى ساياحات جارمەڭكەسىندە تۇرپان مادەنيەت ـ ساياحات نەگىزگى تاقىرىپتىق سارايىنىڭ ارتقى كورىنىسى بيىل جاڭادان ۇسىنعان 6 ءىرى ساياحات سارا ماركاسى، ول "تۇرپاننىڭ ءجۇزىمى پىستى"، "جىبەك جولىنىڭ توعىسقان جەرى. تاڭعاجايىپ تۇرپان"، "وتتى القاپتا سالاماتتىق بويىنشا كۇتىنۇ · ۇزاق جاسايتىندار ويپاتى"، "شینجیاڭنىڭ العاشقى كوكتەمى"، "جەر كىندىگىندەگى كول ـــ ايدىنكول"، "قۇمدى ءشول بويىندەگى كول ـــ ايدىنكول" ىداعى قالا · كروران اۋىلى" سياقتىلاردى قامتيدى. تۇرپان قالالىق مادەنيەت، دەنە تاربيە جانە ساياحات مەكەمەسى ۇگىتتەۋ، جالپىلاستىرۇ ءبولىمىنىڭ جاۋاپتىسى ما لىيىڭ بىلاي دەدى: "ءبىز جەرگىلىكتى ورىننىڭ مادەنيەت ـ ساياحات بايلىعىن بىرىكتىرىپ، ءبىر تۇتاس ساياحات نىسانالى جەرى ورالزىن جەتەكشى ەتكەن كوپ نەگىزدى ماركا جۇيەسىن قالىپتاستىرامىز". جەرگىلىكتى ورىن تاريحي مادەنيەت بايلىعىن ىشكەرىلەي اشىپ، "مۇراجايدا ـ عى عالامات ءتۇن" سياقتى مادەنيەت ـ ساياحات ونىمدەرىن دانەكەر ەتىپ، اسىل ىزدەۋ ساياحاتى، "مادەني ەسكەرتكىشتەردى" قالپىنا كەلتىرۇ، حالىقتىق نەگىزگى تاقىرىپتاعى مۇراجاي ساياحاتى سياقتى تاريحي مادەنيەت زەرتتەۋ ـ ۇيرەنۇ جاڭا ونىمدەرىن اشادى.

اقسۇ ايماعى شاعىن جاھانگەزدىك ساياحاتى ءتۇرىن ۇسىنادى، وسى ءتۇردىڭ ۇزاقتى قىسقا، قيىندىعى تومەن، حاۋىپسىزدىك كوەففيتسىەنتى جوعارى، الايدا ادەتتەگى جاياۋ جۇرۋدەن قيىنداۋ، قيمىل فورماسى ءتىپتى دە ءار الۋان، ساياحات بايلىعى اناعۇرلىم مول بولۋ سياقتى ەرەكشەلىكتەرى بار. اقسۇ ايماقتىق پارتكوم ۇگىت ءبولىمىنىڭ ورىنباسار باستىعى، ايماقتىق مادەنيەت، دەنە تاربيە، رادیو ـ تەلەۋيزيا جانە ساياحات مەكەمەسى پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسىنىڭ شۇجيى لو جۇان بىلاي دەدى: "شاعىن جاھانگەزدىكتە دالادا تىنىعۋ مەن قىسقا ارالىقتاعى جاھانگەزدىك قوسىلادى، جاستاردى قاتتى باۋرايدى. ءبىز كوپتەگەن شاعىن جاھانگەزدىك جولدارىن ءتۇيىندى تۇردە تۇلعالايمىز، سونىمەن بىرگە جول بويىندا نەگىزدىك قۇرىلعىلار قامتاماسىزدىعىن ويداعداي دىستەيمىز".

اقسۇ ايماعىنىڭ ساياحات بايلىعى مول، شاعىن جاھانگەزدىكتىڭ شارپىتىن ساياحات ورنى اشىلعان كورىنىس وڭىرلەرى مەن ءالى اشىلماعان كورىنىس وڭىرلەرىن قاباتتاستىرىپ، اناعۇرلىم كوپ اۋەلگى تابيعي قالىپتاعى كورىنىستەردى ايگىلەۋگە بولادى. قازىر باي اۋدانى قىزىل تاس ورمانىن ارقاۋ ەتىپ، شاعىن جاھانگەزدىك ساياحات جەلىلەرىن تۇلعالادى، شايار اۋدانى، كەلپىن اۋدانى، ونسۇ اۋدانى سياقتىلار دا جەكە ـ جەكە تورالعى، قۇمدى ءشول، اڭعار سياقتى ساياحات بايلىقتارىن ارقاۋ ەتە وتىرىپ، جاڭا ءونىم تۇلعالادى.

اۆتونومیالى رايوندىق مادەنيەت جانە ساياحات مەكەمەسى ساياحاتتى جالپىلاستىرۇ جانە سىرتپەن اۋىس ـ كۇيىس جاساۋ باسقارماسىنىڭ باستىعى جاڭ رۇيحۇا بىلاي دەدى: مادەنيەت ـ ساياحات قاتىستى تاراۋلارى مەن ورنداري ساياحات كورىنىس وڭىرلەرىنىڭ ساپاسىن جوعارىلاتىپ، ونىمدىلىگىن ارتتىرۇ مەن تيىن جاڭالاپ، دارەجەسىن كوتەرۋدى ۇزدىكسىز دىلگەرىلەتىپ، جاڭا ونىمدەردى، جاڭا ويىن ادىستەرىن جاسامپازدىقپەن ۇسىنىپ، حالىق بۇقاراسىنىڭ كوپ نەگىزدى، دارالانعان ساياحات سۇرانىسىن اناعۇرلىم ويداعداي قاناعاتتاندىردى.

قازىر قورعاس حالقارالىق جولاۋشىلار بەكەتىندە ءار كۇنى 10 نەشە حالقارالىق ۇلاسپالى تاسىمال جولاۋشىلار اۆتوكولىگى حالقارالىق كەزەكشى جەلى تاسىمالىنا جاۋاپتى بولادى. قورعاس حالقارالىق جولاۋشىلار بەكەتىنىڭ ساناعىنا نەگىزدەلگەندە، ءبىرىنشى ماۋسىمدا وسى شەكارا وتكەلىنىڭ حالقارالىق جەلىسىمەن شەكارادان شىققان ادام سانى 14 مىڭنان (رەت) اسىپ، شەكارادان شىققان كەزەكشى كولىك 670كە (رەت) جەتكەن.

قورعاس تەمىر جول شەكارا وتكەلىنىڭ اۋىستىرىپ تيەۋ الاڭىنا بارعاندا، ءتىلشى ساری ءتۇستى ۇلكەن رەلىستى كرانىنىڭ كوك ءتۇستى كونتەينەرىندەگى اۋىستىرىپ تيەپ جاتقانىن كوردى. اۋىستىرىپ تيەۋ الاڭىندا ءتۇرلى ءتۇستى كونتەينەرلەر رەتتىك ءتىزىلىپتى، باس ـ ايعىنا كوز جەتپەيدى.

جۇڭگو ـ ەۋروپا كەزەكشى پويەزىنىڭ باتىسقا جول الۋىندا ماڭىزدى شەكارا وتكەلى رەتىندە، قورعاس تەمىر جول شەكارا وتكەلى ءۇرتىس 4 جول بۇركەل ەل بويىنشا جۇڭگو ـ ەۋروپا كەزەكشى پويەزى ەڭ كوپ قاتىناعان شەكارا وتكەلىنە اينالدى.

بيىل قورعاس كەدەنى جانە شەكارالىق تەكسەرۋ تاراۋلارى تەكسەرۋ ءتارتىبىن بىرلەسىپ ساپالاندىرىپ، ەڭ اقىرعى شەكارادان شىعۋدا پويەزگە شىعىپ باقلاۋ ـ باسقارۋداعى جەكە ـ جەكە باقلاۋ ـ باسقارۋ مەن تەكسەرۋدى بىرىكتىرىپ، بىردەي ۋاقىتتا ءبىر جولدا پويەزگە شىعىپ تەكسەرۋگە وزگەرتتى دە، جۇڭگو ـ ەۋروپا كەزەكشى پويەزىنىڭ قاتناۋ ونىمدىلىگىن تاعى دا جوعارىلاتتى.

"بىرلەسپ جۇمىس جۇرگىزۇ جۇزەگە اسىرىلعانىن كەيىن پويەزگە شىعىپ تەكسەرۋ بايلانىسىمەن پويەزدى 2 رەت توقتاتۋ ءبىر رەت توقتاتۋعا وزگەرتىلدى، تەك وسى بۇيىرىنىڭ وزىنەن ونىمدىلىك 2019 ـ جىلعىدان 60%تەن استام جوعارىلاپ، پويەزدىڭ شەكارادان كىرىپ ـ شىعۋ ونىمدىلىگى اناعۇرلىم جوعارىلادى"، ـ دەدى قورعاس كەدەنى باقلاۋ ـ باسقارۋ 3 ـ ءبولىمىنىڭ باستىعى ۋي چۇنگۇاڭ.

قازىرگە دەيىن قورعاس تەمىر جول شەكارا وتكەلى ارقىلى قاتىناعان كەزەكشى پويەزدىڭ جالپى سانى 27 مىڭنان اسىپ، جۇرگەن جول جەلىسى 76عا جەتتى، وسى شەكارا وتكەلى حالقارالىق زات اينالىمىنداعى قۇرلىق جولى تاسىمالىنىڭ "التىن وتكەلىنە" اينالدى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

"مەن بيىلعى ءبۇتىن اۆتوكولىك ەكسپورت ەتۋ بازار جاعدايىنان زور ءۇمىت كۇتۋدەمىن، قورعاستىڭ سىرتقى ساۋداسىنىڭ داماۋىنا ءتىپتى دە تولىق سەنىمدەمىن". حى سۇحۇي بىلاي دەدى: قازىر ەكسپورت ەتەتىن اۆتوكولىكتى ايداپ توتە شەكارا كوپىرىنە بارىپ قازاقستان جاقپەن السىمەن بەرىم جاساسۋعا بولاتىندىقتان، جۇك اۆتوكولىكتەرىن قىسقا ارالىقتا تاسىمالداۋ بۇىنى ازايدى، شەكارا وتكەلى بىركىلىسىزدەنىپ، يمپورت ـ ەكسپورت ونىمدىلىگى كورنەكتى جوعارىلادى. بيىل جىل باسىنان بەرى، سەرىكتەستىك ءبىر كۇندە ەڭ كوپ بولعاندا 50دەي اۆتوكولىك ەكسپورت ەتتى، ايىنا ورتا ەسەپپەن 200 نەشە اۆتوكولىك ەكسپورت ەتتى.

تاس جول شەكارا وتكەلىنە تاياۋ جەردەگى قورعاس بىرلەسپ تەكسەرۋ زالىندا حالقارالىق جولاۋشىلار قورعاس كەدەنى مەن شەكارالىق تەكسەرۋ تاراۋىنىڭ تەكسەرۋىن كۇتىپ تۇر. جۇڭگولىق جولاۋشى گۇلميرا قالەل ۇزاق ۋاقىت قورعاس قالاسىندا قونىستانعان، ول ۇنەمى حالقارالىق ۇلاسپالى تاسىمال جولاۋشىلار اۆتوكولىگىمەن قازاقستاندىعى تۇىستارىنا تۇىسشىلاي بارادى ەكەن.

ورتالىق مەدياعا نازارىنداعى شینجیاڭ

□ شینحۇا اگەنتتىگىنىڭ تىلشىلەرى سۇن جى، حۇ حۇحۇ، حاۋ جاۋ

شەكارا وڭىردەگى بۇل شاڭعى الاڭى كوكتەم كەلگەنىن كەيىن دە دۇماندى بولۋدا

زاڭعار تاۋلاردىڭ اراسى تۇراقتاپ جاتىسقۇ جاسايتىن "قۇتتى مەكەنگە" اينالدى

4 ـ ايدا ەلىمىزدىڭ جەر ـ جەرىندە قارلى ماۋسىم نەگىزىنەن ايداپ قالعان كەزدە ەلىمىزدىڭ باتىس بولىگىندەگى التاي تاۋ سىلەمىندەگى ءبىر ءۇستىرتتى شاڭعى الاڭى ءالى دە ايرىقشا دۇماندى بولۋدا. 4 ـ ايدىڭ 8 ـ كۇنىنەن 13 ـ كۇنىنە دەيىن وتكىزىلەتىن مەملەكەتتىك تۇڭعىش كەزەكتى شاڭعىمەن تاۋعا شىعۋ اعا جۇلدەگەرلىك جارىسى شینجیاڭ كوكتوعاي اۋدانى كوكتوعاي حالقارالىق شاڭعى دەمالىس رايونىندا باستالىپ، جۇرت نازارىن اۋدارىدى جانە ەلدى قىزىقتىردى.

كوكتوعايدىڭ قارلى مەزگىلى ۇزاق، قار ساپاسى جاقسى، قار مولشەرى زور. 2020 ـ جىلى اشىلعانىنان قازىرگە دەيىن جەرگىلىكتى ورىننىڭ باۋراۋدا مەن تۇراقتاپ جاتىسقۇ جارىسقا قاتىناسۋعا كەلگەن كاسىپتىك قۇرامالار بارعان سايىن كوبەيدى دە، بۇل ارا جۇڭگونىڭ قار ـ مۇز كاسىپ سالاسىنداعى شوقتىعى جىلدام كوتەرىلگەن "تىڭ بيىككە" اينالۋدا.

جوعارى دەڭگەيدەگى جارىس وتكىزۇ مىندەتىن العاش رەت ارقالادى

4 ـ ايدىڭ 8 ـ كۇنگى مەملەكەتتىك شاڭعىمەن تاۋعا شىعۋ اعا جۇلدەگەرلىك جارىسىنىڭ العاشقى جارىس كۇنىندە بۇل جەردە قالىڭ قار جاۋعانىمەن، العا تارتقان سپورتشىلاردىڭ ايىق السىنا بوگەت بولا العانى جوق. بۇكىل ەلدىڭ جەر ـ جەرىنەن كەلگەن نەشە وندىعان شاڭعى شەبەرى بار نىتا ـ پەيىلمەن كىرىسىپ، ىلگەرىندى ـ كەيىندى ەرلەردىڭ، ايەلدەردىڭ قىسقا ارالقتى جارىسىندا بەلدەستى.

جۇڭگو شىڭشىلدار قوعامى اسقار تاۋ سپورتى ءبولىمىنىڭ جارىس باسقارۋشىسى لي جىنلۇڭ تانىستىرىپ بىلاي دەدى: وسى ارانى جارىس وتكىزىلەتىن جەر رەتىندە تاڭداۋىمىزداعى ەڭ ماڭىزدى فاكتور ـــ كوكتوعايدىڭ وزگەشە جاعرافيالىق باسىمدىعى. ماتەريالدار كورسەتىلۋىنشە، كوكتوعاي شاڭعى الاڭىنىڭ ەڭ بيىك جەرى تەڭىز دەڭگەيىنەن 3041 مەتر بيىك بولسا، ەڭ الاسا جەرىنىڭ تەڭىز دەڭگەيىنەن بيىكتىگى 1821 مەتر بولىپ، ۋەرتيكال ءتۇسۋ پارقى 1200 مەتردەن اسادى ەكەن. "بۇل ارا ەۋروپا الماناى جارىسىنىڭ جارىس ورتاسىنا ەرەكشە ۇقسايدى، ەل ىشىندە مۇنداي تەڭىز دەڭگەيىنەن بيىك شاڭعى الاڭى وتە از كەزدەسەدى، ونىڭ ۇستىنە تەمپەراتۋراسى سالىستىرمالى جىلىراق بولاندىقتان، سپورتشىلاردىڭ ونەرىن كورسەتۋىنە ءتيىمدى".

كوكتوعاي حالقارالىق شاڭعى دەمالىس رايونىنىڭ ۇنەمىلىك ىستەرگە جاۋاپتى ورىنباسار باسىمدىكتورى فىڭ كايدىڭ قاراۋىنشا، وسى رەتكى جارىس شاڭعى الاڭى ىسكە قوسىلعاننان بەرگى ءبىر رەتكى "ۇلكەن سناق" ەسەپتەلەدى ەكەن. جارىستى ءساتتى وتكىزۋ ءۇشىن جەرگىلىكتى ورىن تالاي رەت شىعىس سولتۇستىكتىڭ جەر ـ جەرى، حىبەيدىڭ چۇڭلىي سياقتى جەرلەرگە بارىپ وزىق تاجىريەلەردى ۇيرەنىپ، ارتقى شەپ قامتاماسىزدىعىن جانە كۇتىپ الۋ قابىلەتىن كەمەلدەندىرىپتى. "بۇل ءبىزدىڭ بەلگىلى نقپالعا يە، جوعارى دەڭگەيدەگى جارىستى تۇڭعىش رەت وتكىزۋىمىز، وسى ورايدان پايدالانىپ اناعۇرلىم كوپ ادامنىڭ كوكتوعايدى تۇسىنۋىنە، بۇل ارانىڭ ساپالى قاتتى بولشەك شارت ـ جاعدايى مەن قىزمەت وتەۋ قامتاماسىزدىعىن ءوز كوزدەردىڭ مەن كورۋىنە مۇمكىندىك جاسايمىز".

جارىسقا قاتىناسقان كەيبىر سپورتشىلار شاڭعى الاڭىنىڭ شارت ـ جاعدايىن اۋىز جاپپاي ماقتادى. 2 ـ ايدا عانا ەلىمىزگە شاڭعىمەن تاۋعا شىعۋ دۇنيە جۇزىلىك جۇلدەلى جارىسىنىڭ تۇڭعىش التىن مەدالىن الىپ بەرگەن يۇيجىن لامۋ دا جارىسقا قاتىناسۋعا كەلدى، ول: "بۇل مەنىڭ ءۇرتىس 2 ـ جىل قۇراماعا ىلەسپ وسىندا كەلىپ توپتىق جاتتىعۋعا، جارىسقا قاتىناسۋىم، بۇل ارانىڭ شارت ـ جاعدايى جاقسى، قازىر دە بۇل اراعا ابدەن ۇيلەسپ كەتتىم"، ـ دەدى.

مۇنان سىرت، فىڭ كاي تىلشىگە جەرگىلىكتى ورىننىڭ مەملەكەتتىك دەنە تاربيە باس مەكەمەسىمەن بەلسەنە ۇشتاسىپ، ءتىپتى دە كوپ جوعارى دەڭگەيدەگى جارىستاردى وتكىزۋ ورايىنا قول جەتكىزۋگە كۇش سالىپ جاتقاندىعىن ايتىپ: "ايگىلى جارىستاردى وتكىزۋ ـــ شاڭعى الاڭىنىڭ بولاشاق داماۋىنداعى ماڭىزدى ءبىر بۇىن، ءبىز ماماندانۋ بەتالىسى جاعىنا كوبىرەك كۇش سالماقشىمىز"، ـ دەدى.

زاڭعار تاۋلاردىڭ اراسى تۇراقتاپ جاتىسقۇ جاسايتىن "قۇتتى مەكەنگە" اينالدى

كوكتوعاي باتىس سولتۇستىكتىڭ قىس سولتۇستىگىندەگى زاڭعار تاۋلاردىڭ اراسىنداعى جەر بولعانىمەن، قارلى مەزگىلى ۇزاق، قارى ساپالى، ءتۇسۋ پارقى زور، شاڭعى جولى كوپ، جەل كۇشى ءالسز، دەنەگە جايلى بولۋ ەرەكشەلىكتەرىنە يە بولعاندىقتان، بۇل جەر ەل ىشىندەگى كاسىپتىك سپورت قۇراماالارىنىڭ تىڭ بيىككە كوتەرىلۋدە تاڭداۋىنا "قۇتتى مەكەنگە" اينالدى.

ەل ىشىندەگى باسقا شاڭعى الاڭدارىمەن سالىستىرعاندا، كوكتوعاي شاڭعى تەۋىر مەزگىلى ەڭ ەرتە باستالۋ، قارلى مەزگىلى ەڭ ۇزاق بولۋ سىندى باسىمدىققا يە، ءار جىلعى قارلى ماۋسىمى 7 ايعا سوزىلادى دا، كەلەسى جىلعى 5 ـ ايعا دەيىن جالعاسادى، ۇقساس مەزگىلدە ەل ىشىندەگى باسقا شاڭعى الاڭدارىنىڭ قار ـ مۇزى ەرىپ تاۋسىلىپ، توپتىق جاتتىعۋلاردى قامتاماسىز ەتۋگە امالسز قالعان شاقتاردا كوكتوعايدا سپورتشىلار بايىعىسىنداي جاتتىعۋ كۇيىن جالعاستىرا الادى. 2020 ـ جىلى 10 ـ ايدان باستاپ توپتىق شاڭعى جاتتىعۋى بايلانىسىمەن كەلگەن كوپتەگەن مەملەكەتتىك قۇراما، مەملەكەتتىك 500دەي قار ـ مۇز سپورتشىسى كوكتوعايدا تۇراقتاپ جاتتىعۋ جاساپ، 2022 ـ جىلعى بەيجىڭ قىسقى ولىمپيادا سپورت جارىسىنا دايىندالىپ، ەل ءشى ـ سىرتىنداعى شاڭعى اۋەسكەرلەردىڭ قۇپتاۋىنا يە بولدى.

جۇىق جىلداردان بەرى، جەرگىلىكتى ورىن مەملەكەتتىك شاڭعى جارىسى ورتالعان جانە جاتتىعۋ بازاسىن كۇش سالا قۇردى. فىڭ كاي بىلاي دەپ تانىستىردى: شاڭعى الاڭى حالقارالىق شاڭعىشىلار بىرلەستىگىنىڭ بارلىق اسقار تاۋ جىلدامدىق جارىستارىنداعى جاتتىعۋلاردىڭ جانە جارىستاردىڭ ورىن قاجەتتىلىگىنە تولىق قاناعاتتاندىرا الادى. قاتتى بولشەك ناقتى قۇاتىن اناعۇرلىم جوعارىلاتۋ ءۇشىن شاڭعى الاڭى حالقارالىق جارىس ولشەمىنە ۇيلەسەتىن U فورمالى ويپاڭ، كولبەۋ كەدەرگى الاڭدارىن سالىپ، ءبىر ءبولىم جاتتىعۋ جولدارىن كەڭەيتىپ، سپورت قۇراماالارىنىڭ كۇندەلىكتى جاتتىعۋىنا قاجەتتى نەگىزدىك قۇرىلعىلارمەن قامتاماسىز ەتۋ قابىلەتىن جوعارىلاتۋدا.

وسى قارلى ماۋسىمدا كوكتوعايعا كەلىپ توپتىق جاتتىعۋ جاساپ جارىسقا دايىندالعان قۇراما ـ لار بارعان سايىن كوبەيدى، كەيبىر قۇراماالار تۇتاس قارلى ماۋسىمدا وسى ارادا بولۋدى ءجون كوردى. قازىر مەملەكەتتىك شاڭعىمەن تاۋعا شىعۋ، تاۋ شاڭعى توپتىق جاتتىعۋ قۇراماسىن جانە سىچۋان سياقتى جەرلەردىڭ ترىكەسپەلى قۇراماسىن قامتىعان 10 نەشە قۇراماداعى 270تەن استام ادام وسى ارادا توپتىق جاتتىعۋ جاساۋدا. فىڭ كاي وسى شاڭعى الاڭى جاپونيا قۇراماسى قاتارلى كەيبىر شەتەلدىك سپورت قۇراماالارىمەن توپتىق جاتتىعۋ ءىسىن كەڭەسپ جاتقاندىعىن، كەلەسى قارلى ماۋسىمدا ىسكە اسۋ مۇمكىندىگى بار ەكەنىن دە ءبىلدىردى.

قويۋ راي ەل ىشىندەگى "ەرەن اۆەسكەرلەردى" باۋرادى

حالقارادىعى جانە ەل ىشىندەگى كولەمدى جارىستاردى وتكىزۋ بەتالىسى بويىنشا العا ىلگەرىلەۋمەن بىرگە، شاڭعى تەۋىر مەزگىلىنىڭ ۇزاقتىعى، تابيعي جەر ءتۇزىلىسى بايلىعى كوكتوعايدى بۇكىل ەلدەگى ءبىر توپ "ەرەن اۆەسكەرلەردىڭ"، "ءسوزسىز، كەلەتىن ايگىلى جەرىنە" اينالدىردى. دوۋيىن تۇىرىندا بەدەلدى شاڭعىشىلاردىڭ شاڭعى تەۋىر شەبەرلىگى مەن العان اسەرىن بولىسكەنىن ءجيى كورۋگە بولادى.

شاڭعى الاڭىنداعى بارعان سايىن قويۋلاسقان كاسىپتىك دەنە تاربيە رايى كوپتەگەن كاسىپتىك قايراتكەرلەردى وسىندا كەلۋگە باۋرادى. بۇرىن جيلين ولكەلىك تۇىرىدان سەكىرىپ سىرعاناۋ قۇراماسىنىڭ مۇشەسى بولعان ياڭ يابين بيىل تۇڭعىش رەت كوكتوعايعا كەلىپ تاربيەشى بولدى. ول تىلشىگە وزىنە تانىس كوپتەگەن كاسىپتەستەرىنىڭ بۇل ارانىڭ كەڭ ـ مول كومەسكى كۇشىن كوزدەپ، كوكتوعايعا كەلىپ قاتىستى قىزمەتتەرمەن شۇعىلدانۋدى تاڭداعاندىعىن ايتتى.

"كوكتوعاي ورتا، جوعارى دەڭگەيدەگى شاڭعىشىلاردىڭ قۇتتى مەكەنى، مەنىڭ ءار كۇنگى وقۋشىلارىمنىڭ كوبىندە بەلگىلى نەگىز بار". ول بىلاي دەدى: "شینجیاڭنىڭ قار ـ مۇز بايلىعى وزگەشە، ءبىز بۇل ارانىڭ كاسىپتىك رايىن قاتتى ۇناتامىز".

(شینحۇا اگەنتتىگىنىڭ 4 ـ ايدىڭ 9 ـ كۇنى ۇرىمجىدەن بەرگەن حابارى)